

Vergaderjaar 2024–2025

36 615

Verslagen van de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven

C/Nr. 8

VERSLAG VAN EEN INTERPARLEMENTAIRE CONFERENTIE

Vastgesteld 12 maart 2025

Een delegatie van Tweede Kamerleden heeft op 28 januari 2025 deelgenomen aan de interparlementaire commissieconferentie «Strengthening cooperation for a timely and correct enforcement of EU law benefitting EU citizens» in Brussel.¹ De conferentie werd georganiseerd door de Verzoekschriftencommissie (PETI) van het Europees Parlement.² De delegatie bestond uit de leden White (GL-PvdA, commissievoorzitter) en Van Waveren (NSC). De delegatie brengt hierbij verslag uit van dit werkbezoek.

In de marge van de de conferentie had de delegatie ook bilaterale ontmoetingen met de Deense en de Zweedse delegatie. De delegatie is hen zeer erkentelijk voor de tijd die zij hebben vrijgemaakt.

Opening

De conferentie werd geopend door Bogdan Rzońca, voorzitter van de Verzoekschriftencommissie van het Europees Parlement, en door Ilhan Kyuchyuk, voorzitter van de commissie voor Juridische Zaken van het Europees Parlement.

De heer Rzońca heette iedereen welkom bij deze tweede conferentie van de Verzoekschriftencommissie.³ Hij lichtte toe dat het instrument van het verzoekschrift niet alleen belangrijk is om de participatieve democratie vorm te geven, de binnenkomende verzoekschriften geven ook belangrijke informatie over hoe EU-wetgeving uitwerkt in de praktijk. Daarom speelt

¹ Zie voor alle achterliggende documenten, presentaties en webstream: <https://www.europarl.europa.eu/relnatpar/en/upcoming-interparliamentary-committee-me/products-details/20241210CPU45941>

² In het Europese Parlement verzoekschrift wordt de term «verzoekschrift» breed gebruikt, zowel voor klachten, verzoeken als beleidsvoorstellen.

³ De eerste conferentie georganiseerd door de PETI-commissie vond plaats op 20 september 2023. Het onderwerp was «Cooperation with the committees on petitions in national parliaments. Exchanging best practices and reflecting on new approaches». De Tweede Kamer heeft hieraan op ambtelijk niveau deelgenomen.

de Verzoekschriftencommissie een belangrijke rol bij het monitoren van EU-wetgeving. Dat gegeven vormt de aanleiding voor deze conferentie.

De heer Kyuchyuk informeerde aanwezigen over het initiatief van de commissie Juridische Zaken van het Europees Parlement om de toepassing van het EU-recht beter te monitoren. Het doel van dit initiatief is te zoeken naar gemeenschappelijke patronen en om verbetervoorstellen te doen vanuit een breed perspectief. Daarbij kunnen allerlei onderwerpen aan bod komen, zoals het vereenvoudigen van procedures, transparantie, rechtszekerheid en handhaving. De commissie Juridische Zaken zal daarvoor de samenwerking opzoeken met de nationale parlementen en EU-instituten.

Sessie 1: De uitvoering van EU-wetgeving ten gunste van EU-burgers

De eerste sessie bestond uit drie presentaties, waarna de aanwezige parlementariërs de gelegenheid kregen om te reageren.

De eerste presentatie werd gegeven door Dolors Montserrat, eerste vicevoorzitter van de Verzoekschriftencommissie van het Europees Parlement. Haar presentatie ging over de Verzoekschriftencommissie, en specifiek de rol van de commissie bij het in kaart brengen van problemen omtrent de uitvoering van het EU-recht in de lidstaten. De Verzoekschriftencommissie van het Europees Parlement behandelt klachten, verzoeken en beleidsvoorstellen van EU-inwoners, bedrijven of organisaties. De commissie gaat na of een verzoekschrift ontvankelijk is, en neemt een verzoekschrift vervolgens in behandeling. De behandeling kan bijvoorbeeld bestaan uit een onderzoek, of het doorsturen van het verzoekschrift naar een andere commissie. De Verzoekschriftencommissie van het Europees Parlement is ook verantwoordelijk voor de organisatie van publieke hoorzittingen bij burgerinitiatieven, en voor het onderhouden van de relaties met de Europese ombudsman. De ambitie van de commissie is om een brugfunctie te vervullen tussen het Europees Parlement en de EU-inwoners. Elke burger in de EU moet zich gezien en gehoord voelen om het vertrouwen in de Unie te versterken, zo stelde mevrouw Montserrat in haar betoog.

De tweede presentatie werd gegeven door René Slootjes, hoofd van de Eenheid voor de implementatie en uitvoering van EU-wetgeving van de Europese Commissie. Zijn presentatie ging over de monitoring van de toepassing van EU-wetgeving door de Europese Commissie. Hij benadrukte onder meer dat het (ook) voor de Europese Commissie van belang is om goed te luisteren naar wat er leeft in de samenleving. Om deze reden voert de nieuwe Commissie implementatie-dialogen in voor de EU-Commissarissen. Hij pleitte ook voor meer aandacht voor de uitvoering van de bestaande wetten, in plaats van het continu maken van nieuwe wetten.

De derde presentatie werd gegeven door Gundi Gadesmann, kabinetschef van het kantoor van de Europese ombudsman.⁴ Haar presentatie ging over de implementatie van EU-wetgeving door de EU-instellingen en het werk van de Europese ombudsman. De Europese ombudsman onderzoekt klachten over onbehoorlijk bestuur door EU-instellingen en andere EU-instanties. Onlangs heeft het Europees Parlement een nieuwe ombudsman gekozen, de keuze is gevallen op de Portugese Teresa Anjinho. Zij begint eind februari 2025 met haar werkzaamheden.

⁴ Zie hier de slides van de presentatie: https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/292812/28-01-2025_PETI%20Presentation_Ombudsman%20Office.pptx.

Namens de Nederlandse delegatie gaf het lid White een reactie op de presentaties. In zijn reactie bedankte hij de Verzoekschriftencommissie van het Europese Parlement voor de uitnodiging voor deze interessante bijeenkomst; het biedt de gelegenheid om kennis en informatie uit te wisselen over het versterken van de stem van de burger in de parlementen. Hij gaf aan erg geïnteresseerd in te zijn in innovaties op dit terrein. Ter illustratie informeerde hij de deelnemers van de conferentie over de initiatieven in de Tweede Kamer om brieven van burgers beter te ordenen en beter onder de aandacht te brengen van de Kamerleden. Hij sloot af met de vraag of en hoe de leden van de Verzoekschriftencommissie van het Europees Parlement nadenken over nieuwe, innovatieve manieren om de stem van de burger te versterken en of de commissie daarbij ook kijkt naar innovaties uit de EU-lidstaten.

Sessie 2: Bijdragen aan een tijdige en juiste handhaving van EU-wetgeving: het perspectief van nationale parlementen; uitdagingen en best practices

De tweede sessie bestond uit een presentatie over de studie *Monitoring the implementation of EU law: tools and challenges*, die ter voorbereiding op de conferentie was uitgevoerd.⁵ Daarna gaven enkele parlementsleden van nationale parlementen een presentatie. Tot slot kregen de andere parlementsleden de gelegenheid om te reageren.

De presentatie over de studie *Monitoring the implementation of EU law: tools and challenges* werd gegeven door Marta Ballesteros, senior jurist en consultant bij *Milieu Law and Policy Consulting*.⁶ De studie is uitgevoerd in opdracht van de Beleidsafdeling voor Burgers, Gelijkheid en Cultuur van het Europees Parlement, op verzoek van de Verzoekschriftencommissie. Het is een actualisering van een eerdere studie uit 2017. De studie onderzoekt onder meer recente trends in de omzetting en toepassing van EU-wetgeving in verschillende beleidsgebieden, op basis van de meest recente beschikbare informatie. De studie schetst daarbij ook de evolutie van het EU-handhavingsbeleid, met de nadruk op de «Slimme Handhaving»-benadering van de Commissie, die zich richt op het proactief aanpakken van nalevingskwesties om te voorkomen dat er gebruik gemaakt moet worden van inbreukprocedures. De studie eindigt met aanbevelingen voor de EU-instellingen.

In reactie op de presentatie stelde Demetris Demetriou (Cypriotische Huis van Afgevaardigden) dat er in Cyprus geen verzoekschriftencommissie bestaat; wel werkt hij aan een voorstel om een soortgelijke commissie in te stellen om de stem van burgers te versterken. Hij vindt het van belang dat parlementariërs serieus kijken naar verzoekschriften van inwoners. Wat betreft de implementatie van EU-wetgeving benadrukte hij de rol van nationale parlementen om nationale regeringen te controleren op de tijdige invoering van de EU-wetgeving. Het Cypriotische parlement stuurt bijvoorbeeld elke maand een brief aan de regering om te wijzen op (naderende) deadlines voor de invoering van EU-wetgeving.

Vincent Blondel (Belgische Senaat) benadrukte hoe belangrijk het is om oog te hebben voor de impact van Europese wetgeving voor EU-inwoners. De EU moet beter luisteren naar de burger en moet

⁵ Policy Department for Citizens, Equality and Culture Directorate-General for Citizens» Rights, Justice and Institutional Affairs, januari 2025, «Monitoring the implementation of EU law: tools and challenges – Update». (file:///C:/Users/KONR1406/Downloads/Study%20Monitoring%20implementation%20of%20EU%20law_Final.pdf).

⁶ Zie hier de slides van de presentatie: https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/292811/PPT%20PETI_ICM_28.01.2025.Marta%20Ballesteros_final.pptx.

belangenorganisaties en burgerplatforms beter betrekken. Tegelijkertijd is transparantie en duidelijk communiceren over EU-wetgeving van belang, zodat wetgeving ook beter wordt begrepen.

Alessandro Giglio Vigna (Italiaanse Kamer van Afgevaardigden) bracht in dat de problemen bij de implementatie van EU-wetten ook voortvloeien uit de manier waarop de wetten worden gemaakt. De Europese Commissie zoekt te veel naar uniforme oplossingen, terwijl zij juist rekening moet houden met de verschillende situaties in de lidstaten. Subsidiariteit en proportionaliteit moet veel meer aandacht krijgen. De rol van de nationale parlementen in het wetgevingsproces moet bovendien worden versterkt.

Urszula Augustyn (Poolse Sejm) informeerde de deelnemers aan de conferentie over haar positieve ervaringen met de Poolse verzoekschriftencommissie, die nu tien jaar bestaat. De commissie ontvangt ongeveer achthonderd verzoekschriften per jaar en dat aantal blijft groeien.

Na de presentaties van deze vier parlementariërs kregen de andere deelnemende parlementariërs de gelegenheid te reageren.

Ontmoeting met de Zweedse delegatie

Voorafgaand aan de start van de conferentie had de delegatie een ontmoeting met vier leden van de Zweedse Riksdag. De Zweedse delegatie bestond uit de leden Per-Arne Håkansson, Ulrik Nilsson, Jan Riise en Martin Westmond. Zij zijn allen lid van de commissie voor de Grondwet. Het gesprek vond plaats op initiatief van de delegatie vanuit de Tweede Kamer en had als doel om inzichten uit te wisselen over burgerinspraak in het parlement. De Zweedse delegatie meldde dat de Riksdag geen instrumenten voor burgerinspraak kent, aangezien in Zweden de opvatting dat het parlement het volk vertegenwoordigt heel sterk is. Er is ook gesproken over de Zweedse Parlementaire ombudsman en lokale ombudsmannen.

Ontmoeting met de Deense delegatie

Gedurende de pauze van het programma van de conferentie had de delegatie een ontmoeting met twee leden van de Deense Folketing, beiden lid van de commissie voor EU-Zaken. De Deense delegatie bestond uit de leden Theresa Scavenius en Marianne Bigum. Het gesprek vond plaats op initiatief van de Nederlandse delegatie. In het gesprek zijn kennis en inzichten uitgewisseld op het terrein van burgerbetrokkenheid in het parlement. Drie belangrijke instrumenten in de Folketing zijn het burgerinitiatief, *deputation*, en het Jongerenparlement. Voor een burgerinitiatief zijn in Denemarken 50.000 steunbetuigingen nodig die binnen 180 dagen verzameld moeten worden.⁷ Voor het posten van een voorstel en het verzamelen van steunbetuigingen kunnen inwoners gebruikmaken van een laagdrempelig online platform.⁸ Bij *deputation* kunnen inwoners of organisaties een commissie verzoeken om hun mening over een beleidskwestie of wet mondeling te delen met een commissie. Indien een verzoek wordt gehonoreerd, krijgen zij hiervoor vijftien minuten de gelegenheid.⁹ Als er een Jeugdparlement wordt georganiseerd mogen 179 jongeren voor een dag de plaats innemen van

⁷ <https://www.thedanishparliament.dk/en/news/2018/02/citizens-initiative>

⁸ <https://www.borgerforslag.dk/>

⁹ <https://www.thedanishparliament.dk/en/committees/about-the-committees#CC2E619274C24313A1E554C7D0441443>

de parlementariërs.¹⁰ Tijdens het gesprek hebben de delegaties met name ervaringen uitgewisseld over het burgerinitiatief. De Deense delegatie deelde enkele praktijkbezwaren van het online platform voor burgerinitiatieven. Initiatieven die voldoende steunbetuigingen halen, worden direct aan het parlement voorgelegd.

Er is dan eigenlijk geen dialoog over voorstellen mogelijk. Daardoor wordt er gestemd over de plannen zoals die letterlijk ingediend worden, en vallen er goede ideeën af, omdat er praktische, juridische of financiële bezwaren aan zaten die met een ander proces wellicht op te lossen waren.

De leden,

White
Van Waveren

De griffier van de delegatie, Konings

¹⁰ <https://www.thedanishparliament.dk/en/news/2018/01/up18>